COL·LECCIÓ talaia

EXPERIÈNCIES DE PEDAGOGIA SOCIAL

25

MOVIMENT DE CENTRES D'ESPLAI CRISTIANS

Amb la col·lecció d'opuscles TALEIA la Fundació Serveis de Cultura Popular pretén fer conèixer les nombroses i variades experiències de pedagogia social que es realitzen al nostre país, sovint poc conegudes i reconegudes.
No és en va que la col·lecció porta el nom de TALEIA: per crear-les i dur-les a la pràctica calen grans dosis d'imaginació, de constància i de solidaritat.
Esperem que la seva publicació fomenti l'intercanvi i impulsi noves iniciatives

Colors:

lila: Educació especialitzada
rosa: Animació sòcio-cultural
verd: Educació ambiental
marró: Formació d'adults
blau: Educació en el temps lliure

MOVIMENT DE CENTRES D'ESPLAI CRISTIANS

COL·LECCIÓ
talaia

EXPERIÈNCIES
DE PEDAGOGIA
SOCIAL - 25

Text redactat per l'equip de
MCEC a petició de la
Fundació Serveis de Cultura Popular

© Fundació Serveis de Cultura Popular
Impressió: El Tinter SCCL
tel. 357 00 50
La Plana, 8
08032 Barcelona
D.L.: B.24.160-1992
ISBN: 84-8000-019-8

MOVIMENT DE CENTRES D'ESPLAI CRISTIANS

Fundació Serveis de Cultura Popular
1992

El moviment de Centres d'Esplai Cristians

Què és?

El **Moviment de Centres d'Esplai Cristians** és la federació de centres d'educació en el temps lliure de la diòcesi de Barcelona. Actualment agrupa més de 170 centres d'esplai. Això representa la participació de més de 2.600 monitors i 16.000 infants en les activitats d'aquests centres.

Com a federació neix l'any 1971 amb el nom de Servei Colònies de Vacances, que canvià per l'actual en crear-se, l'any 1985, la Fundació Institut Pere Tarrés d'Educació en l'Esplai, de la qual forma part. És membre de la Coordinació Catalana de Colònies, Casals i Clubs d'Esplai i del Bureau International Catholique de l'Enfance (BICE).

El Moviment de Centres d'Esplai Cristians és un **servei** que l'Església de Barcelona ofereix a tota la societat en el camp concret de l'educació en l'esplai d'infants, adolescents i joves. Com a federació de centres, el MCEC ofereix serveis als seus centres, difon les seves activitats, promou la formació dels monitors i facilita la cooperació entre aquests centres.

És un Moviment **associatiu** que treballa des de la societat civil i per fer societat civil, amb voluntat de ser un element vertebrador de la comunitat i per retornar a aquesta el seu protagonisme.

És un Moviment **voluntari i militant**, que proposa l'acció voluntària dels animadors, dirigents i col·laboradors, amb el suport de professionals quan convé, però sempre com a expressió de compromís i amb actitud militant.

És un Moviment **popular**, amb propostes obertes a tothom i amb voluntat integradora i de presència entre els més desafavorits, per fer comunitat tot respectant la singularitat de cada persona.

És un Moviment **personalista**, que situa la persona —dotada de dignitat, llibertat i transcedència— com a valor fonamental i que és bel·ligerant en els valors.

És un Moviment **català**, arrelat en el nostre país, amb voluntat de fer-lo créixer i compromès en la seva plenitud nacional.

És un Moviment **eclesial**, fidel a l'Església com a institució en la qual viure la fe i els valors anunciats en l'evangeli i com un espai de presència social i cultural des de l'Església en el món.

Com va sorgir?

El Moviment de Centres d'Esplai Cristians és hereu de tota una història d'experiències educatives en el marc de l'Església, en especial en el camp del lleure i dels Moviments infantils i juvenils.

Destaquem les següents:

- A Catalunya, s'inicien les «colònies escolars» l'any 1893, organitzades per la barcelonina Societat d'Amics del País. A partir de l'estiu de 1933, el «Comitè Diocesà de l'Escola Catòlica» també promou colònies. Fins a l'estiu de 1935 hi assistiren 260 nenes i 289 nens. La Guerra Civil (1936-39) estronca aquest moviment de colònies, com tantes altres realitats que neixien amb força a casa nostra.

- En la dècada dels 40, es reprenen, no sense entrebancs, les colònies d'estiu a les parròquies i a d'altres entitats d'església. L'impuls que van prendre aquestes activitats durant els anys 50, va fer que els ajuts que Càritas hi destinava, es canalitzessin des de 1957 a través del Secretariat de Colònies.

- El Secretariat de Colònies va anar aglutinant persones interessades en el món de les colònies i va anar passant progressivament de ser un centre purament d'ajuda «benèfico-social» a una etapa com a institució d'influència i renovació, alhora que canviava de nom i assolia més autonomia dins de Càritas: s'estructurava el Servei Colònies de Vacances (SCV).

- L'any 1968, per donar continuïtat a la tasca realitzada durant les colònies, neixen els clubs d'esplai: es va estructurant un projecte educatiu cristià d'intervenció en el temps lliure dels infants i adolescents.

- L'any 1970, el SCV dóna un nou pas i comença a caminar cap a la Federació de Centres d'Esplai i Colònies, que des d'aleshores constitueix una secció dins del SCV conjuntament amb els serveis característics (lloguer de cases, assegurances, etc.) de l'entitat. El mateix any, la branca de formació s'institucionalitza i es crea l'Escola de l'Esplai.

- L'activitat d'ambdues entitats pren impuls, i l'any 1985 es produeixen canvis significatius. D'una banda, la Federació de Centres del SCV es

constitueix en Moviment de Centres d'Esplai Cristians, i el Servei Colònies de Vacances manté només la part de gestoria i serveis (cases de colònies, botiga especialitzada, lloguer d'autocars, assegurances, etc.).

D'altra banda, es produeix la separació de Càritas i actualment el Servei, el Moviment i l'Escola de l'Esplai són les tres seccions d'una nova entitat diocesana: la **Fundació Institut Pere Tarrés d'Educació en l'Esplai**.

Què fa?

- **Com a institució al servei de l'educació en l'esplai:**

— Col·labora en l'esforç pedagògic comú del país.
— Es relaciona i coopera amb les altres entitats educatives i amb les altres instàncies de la pastoral de la infància i la joventut.
— És present en les instàncies de coordinació i participació juvenil —Consells de Joventut.
— Col·labora amb l'administració competent en matèries de joventut i educació en el lleure.
— Sensibilitza l'Església i la societat en general sobre la importància de l'educació en l'esplai d'infants, adolescents i joves.
— Impulsa la creació de nous centres d'esplai.

- **Com a entitat dedicada a la formació de monitors i a l'impuls del treball pedagògic comú amb els centres d'esplai:**

— Potencia el creixement i la consolidació institucional dels centres d'esplai.
— Estimula la qualitat pedagògica i la identitat pròpia dels centres del MCEC.
— Vertebra, aprofundeix, proclama i defensa una línia comuna dels centres del MCEC, compartint un projecte educatiu, forjant un estil i definint un model educatiu d'intervenció en l'esplai: el centre d'esplai; tot essent fidels a les opcions bàsiques i a l'Església de la qual forma part.
— Col·labora en la formació de monitors: en la formació humana, pedagògica i tècnica.
— Impulsa l'existència i la formació dels responsables a través de trobades i jornades de reflexió, estudi i debat (JORESCO), reunions sectorials de monitors, responsables, administradors, etc.
— Dóna suport a la formació impartida per l'Escola de l'Esplai de Barcelona mitjançant subvencions per formació i accions conjuntes i concertades amb l'Escola de l'Esplai.
— Publica les produccions del MCEC i difon d'altres publicacions d'interès.
— Manté relacions personalitzades amb els membres del Moviment: entrevistes, visites als centres, a colònies, etc.

— Realitza trobades i activitats conjuntes dels centres a nivell de zona i de tot el MCEC.

• **Com a serveis, ofereix als centres d'esplai que en formen part:**

— Xarxa de cases de colònies —per sortides, estades, colònies (a través del SCV).
— Beques per colònies.
— Tramitació d'assegurances.
— Informació.
— Difusió de les activitats dels centres: fulletons, guies, premsa, ràdio, etc.
— Tramitació legal: notificacions d'activitats, subvencions i convenis econòmics, etc.
— Materials pedagògics i didàctics.
— Subvencions per a la formació de monitors a través de l'Escola de l'Esplai de Barcelona.
— Els «encants» de l'Esplai.
— Publicacions pròpies i difusió d'altres publicacions.

Què viu?

El MCEC és una voluntat comuna dels centres d'esplai que en formen part i de totes les persones que al darrere d'aquests centres fan possible, dia a dia, l'educació en l'esplai al nostre país: responsables, monitors, pares i responsables de les entitats que acullen els nostres centres.

Aquesta voluntat comuna s'expressa en:

• **La fidelitat a un projecte que ha optat:**

— Per l'**esplai**, perquè no es tracta d'un espai de temps sinó d'una actitud que pot transformar la vida de les persones fent-la més plena.
— Per no acceptar les coses tal com vénen donades, treballant per ser persones **lliures** i per bastir una societat més justa.
— Per l'arrelament en aquest país, **Catalunya**, l'espai d'història concreta que ens pertoca i el territori on viure-la.
— Per l'**educació dels infants**, la petita i fràgil acció d'ajudar-se a esdevenir persones, una acció sense poder però amb la força d'apropar persones i de configurar actituds noves.
— Per l'evangeli on recauen els valors de la plenitud de tot allò que és humà, tots els valors d'una educació integral expressats en les benaurances i encarnats en el Crist i que, a través d'ell, ens obren a la transcendència i fan sentir els creients fills d'un mateix Pare.
— Pels **pobres**, pels senzills, pels qui no tenen cap poder, perquè l'educació és un dret de tots.
— Per l'**Església**, perquè en ella es dóna l'única manera de viure la fe, perquè és poble, comunió, signe.

• **La construcció d'un estil educatiu:**

— **Acollidor**, que no margini ningú, ni faci diferències, que permeti la participació de tothom que s'hi senti atret.

— **Coeducatiu i sensible a la singularitat humana**, perquè tothom trobi el camí personal de creixement i maduració, junts i enriquits mútuament amb les diferències.
— **Actiu**, perquè el protagonisme sigui dels propis infants, dels propis adolescents: perquè la participació sigui l'eix de tota acció educativa.
— **Arrelat i popular**, accesible a tots, compartint una identitat cultural que ompli de sentit molts actes.
— **Fidel** a una educació responsable.
— **Tolerant**, perquè els educadors no són amos de la vida dels infants.
— **Compromès** en tots els àmbits de la vida de les persones per tal de dur a terme una educació integral.
— **Obert** a fer comunitat i a col·laborar amb altres instàncies educatives.

• **La promoció d'una institució educativa: el centre d'esplai:**

Una institució que intervé educativament en el temps lliure dels infants i adolescents, que proposa una manera diferent de viure el temps lliure per convertir-lo en un temps alliberador a través de l'esplai.

Que crida els joves a participar-hi, a prendre responsabilitats i a fer possible la presència dels centres d'esplai.

I això a través del joc, l'esport, la descoberta, el treball, l'aprenentatge, la festa, l'aventura, vivint plegats moments importants; i amb l'ajut de joves i adults que fan de monitors i que són i volen ser educadors.

— Al llarg del curs: el **club d'esplai** intervé en el medi quotidià dels infants, els caps de setmana, els dies feiners... de manera continuada.
— Durant les vacances: **colònies, campaments...**

Situacions extraordinàries, lluny de la quotidianeïtat de l'espai —del lloc— i del temps —les vacances—, de la família, en contacte amb un medi diferent, a ple camp, en intensa vida de grup i col·lectivitat, amb activitats excepcionals.

L'estructura

L'Assemblea i el Consell Directiu

El Moviment de Centres d'Esplai Cristians s'ha dotat de diferents òrgans de gestió per portar a terme els seus objectius.

Tot el conjunt de centres formen l'**Assemblea** del Moviment, que es reuneix com a mínim un cop l'any. L'Assemblea dissenya les grans línies d'actuació: pressupost econòmic, projectes, campanyes, etc.

L'Assemblea elegeix un **Consell Directiu**, que és l'òrgan executiu del Moviment. A part dels membres elegits, també formen part del Consell el **Consiliari** (nomenat pel Bisbe), un delegat de l'Escola de l'Esplai i un delegat del Patronat de l'Institut Pere Tarrés.

A banda d'aquests òrgans més generals, la vertebració del MCEC passa fonamentalment per l'agrupació territorial dels centres mitjançant les zones.

L'estructura de zones

Les zones

El Moviment per coordinar el treball que es realitza a l'esplai possibilita uns camins de «relació»:

- El propi centre d'esplai arrelat al barri o a la població on es realitza l'activitat.
- Les zones en què s'agrupen els centres d'esplai segons criteris de localització des de les quals es realitzen activitats conjuntes entre els centres que hi pertanyen.
- La dinàmica general del Moviment.

D'aquesta manera les zones faciliten i fan possible la comunicació entre el Moviment i els centres.

Els centres d'esplai, arreu de la diòcesi de Barcelona, estan agrupats en zones segons criteris de proximitat geogràfica. Hi ha 6 zones a la ciutat de

Barcelona i 7 a la resta de comarques. Cada zona organitza activitats de formació permanent, intercanvis d'experiències, activitats conjuntes, jornades de reflexió, coordinades per un **responsable de zona**.

Objectius de les zones

Les zones en el Moviment de Centres d'Esplai Cristians, són la base a partir de la qual s'estructura tot el Moviment, la plataforma des de la qual cada centre assoleix una dimensió de major globalitat. La zona és el lloc de trobada on s'acompleixen les línies bàsiques del Moviment d'un conjunt de centres en un lloc concret: barri, comarca, subcomarca, zona pastoral.

Cada zona ha de trobar la dinàmica que més li escaigui segons els condicionants socioculturals del lloc, la quantitat de centres que hi ha, les disponibilitats, etc. Els objectius de les zones del Moviment són:

- Potenciar i facilitar la formació:

— Organitzant cursos a la zona: de monitors, d'aprofundiment, d'administradors, d'introducció al món de l'esplai.
— Planificant activitats de formació permanent: monogràfiques, tècniques, conferències-col·loquis, debats i taules rodones.

- Ésser canal de comunicació d'experiències entre els centres, els monitors de grups d'edat, els consiliaris, els administradors, els grups i les comissions de pares, els responsables.

- Ésser lloc de trobada festiva i de relació:

— Organitzant activitats conjuntes per grups d'edats.
— Organitzant trobades informals entre els monitors.
— Editant alguna publicació conjunta.

- Impulsar l'aprofundiment pedagògic en l'esplai i en les línies bàsiques del moviment:

— Treballant la campanya anual del Moviment.
— Debatent punts clau del projecte educatiu.

- Fomentar la participació en el barri-poble:

— Organitzant actes conjunts.
— Animant a la participació en festes populars, reivindicacions, etc.
— Coordinant la presència en entitats associatives —civils o eclesials— del barri o de la població.

Per tant, cada zona té un percentatge d'activitats propi en funció de les necessitats i els problemes dels centres de la zona i un altre percentatge d'activitat comuna en totes les zones, que consisteix bàsicament en el treball entorn de

la campanya anual del Moviment, a partir d'una pauta elaborada per a cada campanya.

L'equip de zona

- El formen dues persones representants de cada un dels centres d'esplai de la zona. No es veu recomanable d'augmentar aquest nombre, a fi de mantenir una dinàmica àgil i, al mateix temps, intentar que aquestes dues persones siguin les mateixes al llarg de tot el curs.

- L'equip de zona és l'encarregat de planificar i coordinar les activitats de la zona. Escull un responsable de zona amb el vist-i-plau del Consell Directiu, que és qui, en última instància, fa el nomenament.

El responsable de zona

Les seves funcions són les següents:

- Fer arribar al Consell Directiu iniciatives, propostes, suggeriments i queixes dels centres de la zona. Això és especialment important en tot allò que fa a la temàtica i organització de la campanya anual, les trobades de responsables i altres actes comuns.

- Difondre entre els centres les propostes del Consell Directiu o del Moviment en general, inici de curs, trobades, campanyes, JORESCO...

- Vetllar perquè s'executin els acords presos per l'equip de zona.

- Tenir cura que es faci acta de cada reunió de l'equip de zona i fer-la arribar al Consell Directiu.

- Tenir contacte periòdic amb el Secretari General del Moviment, per informar i estar informat.

- Donar a conèixer el Moviment entre els centres no federats de la zona que puguin avenir-se a les opcions i a la dinàmica del Moviment.

- Promocionar l'esplai a la zona tot connectant amb parròquies, comunitats, grups de joves que puguin formar o hagin format un centre d'esplai.

- Participar, en la mesura del possible, en la gestió general del Moviment.

- Fer un seguiment periòdic dels centres d'esplai de la zona amb especial atenció als que estiguin en l'any de provisionalitat.

L'equip de responsables de zona

El conjunt de responsables de zona es reuneixen periòdicament amb el Consell Directiu del Moviment per tractar temes de gestió general del Moviment; en aquestes reunions és important i necessària l'assistència de tots els responsables de zona o una persona en de-

legació d'aquests. En elles s'acorden les línies de treball de les zones que aprofundeixin més en els objectius abans esmentats.

L'equip de responsables de zona treballa en els temes de gestió general del Moviment que per la seva importància i volum així ho demanin.

La dinàmica general del Moviment

El Moviment, com a federació de centres d'esplai que comparteixen un mateix projecte educatiu cristià, té plantejats uns objectius generals, que es basen sobretot en potenciar la formació i el treball educatiu en els centres. Formació que duu a terme en:

- Trobades d'inici de curs, amb un to més festiu.
- Trobades de responsables de centre, tractant temes monogràfics d'interès.
- La campanya anual.
- La jornada d'esplai i colònies (JORESCO).
- Els centres i les zones treballant temes més generals i de fons.

D'aquesta manera s'intenta fer present aquesta voluntat de potenciar la qualitat pedagògica i la consolidació institucional dels centres d'esplai.

Durant la JORESCO, els equips de monitors reflexionen sobre un tema plantejat en tot el Moviment; per exemple: «El monitor, testimoni de fe», «Quins valors per a l'any 2000?», «Per la dignitat, lluitem contra la marginació», «Eduquem els infants, defensem els seus drets» o «Nosaltres som medi, millorem el nostre entorn». Això culmina en una trobada de dos dies de tots els monitors, que esdevé així la trobada central del Moviment.

Per conèixer bé la realitat del Moviment i atendre les demandes concretes, els membres del Consell Directiu visiten alguns centres durant el curs i assisteixen a força activitats durant l'estiu, alhora que mantenen contactes personalitzats amb responsables, consiliaris, administradors i altres persones significatives dels centres.

L'aprofundiment i la vertebració de la identitat pròpia dels centres del MCEC esdevé també un aspecte a potenciar, des de diversos angles:

- Els centres nous, en federar-se al Moviment, durant el seu primer any fan el **procés d'iniciació al MCEC**, que consisteix bàsicament en sessions de treball sobre les línies bàsiques, el funcionament i la participació en el Moviment amb cada equip de monitors, i un seguiment més de prop per part del Consell Directiu.

- **Les comissions d'estudi**, formades per 7 o 8 persones, donen pautes, suggeriments i recursos en temes que preocupen especialment els centres. Funcionen les següents comissions:

«Esplai amb adolescents», «Integració de disminuïts», «Participació dels pares al centre d'esplai», «Llengua i cultura catalanes a l'esplai», «Educació ambiental» i «Cooperació Internacional (Servei al Tercer Món)».

- **Les campanyes**, de durada variable, són també instruments d'acció conjunta entre els centres, de suport, i millorament d'algun aspecte de la seva activitat. Citem per exemple, les campanyes de «Repoblament forestal», «Normalització administrativa», «Cap infant sense colònies per problemes d'atur» i «Nosaltres som medi. Millorem el nostre entorn».

- Un altre element important per a la dinamització del Moviment és la seva revista *El Cove*. Una revista mensual que arriba a cada monitor i que informa de l'activitat dels centres i del Moviment. *El Cove* es tramet a tots els monitors dels centres federats al MCEC encartat en la revista *Estris*, publicació pedagògica que edita l'Escola de l'Esplai de Barcelona.

L'organigrama

El centre d'esplai

El MCEC agrupa, fonamentalment, centres d'esplai. Aquestes institucions són la base de tot el treball del Moviment i de la seva projecció a la societat. La realitat de **Centre** és la que dóna forma i sentit a una proposta educativa, com a sistema d'**interacció de persones**: monitors, infants, adolescents, adults, pares, etc. com a **procés**, com a continuïtat, reforçada i fonamentada en aquesta interacció de generacions, com a **clima** educatiu, i com a experiència i vivència dels valors cristians.

Què és i què vol ser?

És una institució educativa per al temps lliure d'infants i adolescents amb una intervenció de monitors, en una col·lectivitat estructurada que desenvolupa unes activitats, en un clima i unes condicions concretes, amb un programa graduat i unes referències i valors de fons.

El centre s'estructura normalment en grups d'edat. Pot tenir altres seccions o serveis (biblioteca infantil i juvenil, ludoteca, grups temàtics, etc.).

El centre d'esplai d'infants i adolescents és una entitat normalment gestionada per **joves**, els quals, amb actitud de voluntariat, analitzen l'entorn del centre, es proposen un projecte educatiu (segons uns principis ideològics i pedagògics) i des d'aquests dos punts planifiquen tot el curs d'esplai. És l'equip de monitors.

Segons les edats, es projecten uns objectius avaluables i s'utilitzen els mitjans educatius característics de l'esplai: les activitats, els grups, la vida de cada dia, l'actitud del monitor i la mateixa estructuració de la institució.

Al llarg del curs es va desgranant l'acció educativa al Club d'esplai: es fan tallers, vetllades i jocs, descobertes i ex-

cursions, reflexions, pregàries i celebracions, esports, etc. I a l'estiu, les grans activitats extraordinàries: colònies, campaments, rutes, camps de treball.

El centre d'esplai ha de dur a terme un procés educatiu humanitzador i personalitzador, que possibiliti recuperar el valor de la persona humana, oberta al món interior i alhora al transcendent; que impulsi, també, un procés educatiu socialitzador; que faci l'infant i l'adolescent conscients de la seva història i que, essent-ne protagonistes, prenguin actituds de participació, de solidaritat i de progrés en el bé comú.

El centre d'esplai ha de poder ser una realitat educativa per al temps lliure prou madura per donar resposta a les diferents realitats viscudes en funció dels seu entorn. Cal crear-ne de nous i en realitats diferents, preferentment en zones d'alt risc social.

L'esplai: un temps lliure amb sentit

Entenem l'esplai com una **actitud**, com una manera alliberadora de viure la relació amb si mateix, amb els altres, amb l'entorn.

Aquesta actitud d'esplai implica la persona en tota la seva globalitat i al llarg de tota la seva vida i suposa un procés educatiu adreçat a:

- Viure amb actitud de **festa**.
- Omplir de sentit el temps lliure, com a espai lúdic, de gratuïtat, d'alliberament, de servei.

L'infant: L'educació en el lleure esdevé per a ell un «altre espai educatiu», el qual, al costat de la família i l'escola, contribueix a l'educació integral, des de la seva especificitat.

El jove: En el creixement del jove l'actitud d'esplai és un element significatiu del propi desenvolupament i de la seva opció transformadora de l'entorn en què viu.

L'adult: En l'equilibri «romandre-progressar» que caracteritza la persona adulta, l'actitud d'esplai es manifesta en una manera d'entendre les relacions socials, polítiques, laborals, etc. en un estil de viure en la família, en el temps lliure, en cada circumstància de la seva vida; i en un estil de participació.

El centre d'esplai i les colònies, els casals o els campaments, les rutes i els camps de treball són marcs privilegiats per viure el temps lliure amb sentit.

Els centres apleguen infants, adolescents, joves i, de vegades, també adults per viure una experiència de temps lliure diferent, tot educant-se i autoeducant-se a través de:

- La presència i l'acció d'un equip d'educadors i animadors.

- L'activitat —el joc, la descoberta, el treball, l'aprenentatge, l'esport, l'aventura, la festa, la celebració, la creació.
- La vida de grup i el sentit comunitari.
- La convivència quotidiana, viscuda en situacions d'esplai.
- La implicació personal, la participació a fons i la presa de responsabilitats.

L'activitat dels centres pot prendre formes diverses:

El **club d'esplai**: Intervenció en el medi quotidià; funciona, principalment, els caps de setmana, i també dies feiners al vespre.

Les **colònies de vacances**: Situació extraordinària, lluny de la família, en contacte amb un medi diferent, a ple camp, en intensa vida de col·lectivitat i amb possibilitat d'activitats excepcionals —grans jocs, excursions i descobertes, centres d'interès i muntatges d'animació, vetllades, etc. Les estades es fan en cases de colònies i solen durar entre 10 i 15 dies.

Els **casals d'estiu**: Funcionen de manera diària o a les tardes, generalment durant un mes i en el mateix entorn habitual. El seu funcionament sol ser similar al de la colònia, però sense pernoctar-hi. També hi ha casals d'hivern (Nadal) o de primavera (Setmana Santa).

Els **campaments**: Semblants a les colònies, les estades es fan, però, en tendes de campanya, amb la qual cosa s'accentua més encara el contacte amb el medi natural i fa que es desenvolupin una colla d'activitats específiques.

Les **rutes**: Són campaments itinerants. Algunes cerquen motius especials o es realitzen amb mitjans de transport no convencionals: del romànic, dels bandolers, bici-rutes, etc.

Els **camps de treball**: Són la convivència voluntària d'un grup de persones per treballar en algun projecte de dimensió social o cívica. Objectius habituals dels camps de treball són: la recuperació del patrimoni —natural, artístic, arqueològic—, l'acció comunitària i la cooperació en necessitats socials o en la dinamització cultural d'una àrea.

El monitor

Ser monitor és una manera de ser jove protagonitzada per la capacitat de responsabilitat, compromís i creativitat.

Responsable, perquè ha optat per dedicar part del seu temps lliure a una tasca educativa d'infants, també en el temps lliure.

Compromès, perquè la seva tasca educativa li exigirà una coherència personal que el farà capaç d'educar allò que viu. Per tant, construeix en ell un estil de vida.

Creatiu, perquè la seva tasca educativa s'ha de dur a terme a través d'uns mitjans que engresquin i que facin possible un clima joiós i festiu.

Per tant, podem dir que el monitor és un jove que ha optat per donar part del seu temps lliure als infants, adolescents i joves, amb la voluntat de fer d'aquest temps lliure un temps amb sentit.

Fa la seva tasca amb vocació i voluntàriament, és a dir, amb una actitud de servei i d'estimació als infants.

És conscient de la seva responsabilitat educativa i, per tant, es preocupa de la seva formació accedint als cursos de monitors i directors, així com a d'altres cursos complementaris.

Per a nosaltres, com a moviment d'Església, la primera característica del nostre voluntariat és la militància, amb tot el que comporta de compromís social, d'actitud de servei, d'implicació personal en un projecte educatiu, de lliurament als altres, de fidelitat, de gratuïtat.

El monitor és un jove que en la seva tasca educativa ha de tendir sempre a l'aprofundiment pedagògic, a l'actualització de les seves opcions, des de la reflexió, en un procés de maduració i creixement personal.

Essent monitor, el jove aprèn que aquesta tasca és una opció important per a ell.

El monitor és aquell jove que:

- Cerca una nova manera de donar contingut al seu viure, a fons i amb sentit.
- Vol seguir Crist des del servei junt amb els altres.
- Vol sentir-se protagonista de la seva història, viscuda dia a dia.
- Vol aportar el seu treball a la societat, començant pels més pròxims.
- Estima els infants i vol lliurar-s'hi.

Per això viurà i aprendrà a desenvolupar:

- El treball en equip.
- La iniciativa i la creativitat.
- La disponibilitat i el compromís.
- La voluntat de donar i rebre.
- La capacitat d'estimar.

Què ha de fer el monitor ?

- De cara als infants, té com a missió:

— Orientar i animar el seu temps lliure.
— Transmetre'ls uns valors per ajudar-los a adquirir una personalitat. Això demana educar en ells una actitud crítica constructiva davant del món, un esperit de sacrifici, una capacitat de treball i una voluntat de posar l'«ésser» per davant del «tenir».
— Cercar tot allò que és convenient per educar cada infant.
— Arribar a una relació personal de confiança amb ells per poder realitzar les activitats en un clima constructiu.
— Oferir una preparació tècnica adient al que estan fent.
— Juntament amb els altres monitors, ha de tenir un neguit per fer la tasca ben feta.

- Pel que fa al centre, el monitor ha de:

— Integrar-se en el grup de monitors, per dur entre tots una línia coherent.
— Comprometre's amb l'entitat, sabent en tot moment el que pot oferir i el que hi pot fer, i fent-se responsable del que li pertoca.
— Adscriure's a la línia educativa del centre i tenir-la present en la seva tasca.
— Tenir consciència de la infrastructura del centre i fer-se responsable de la seva continuïtat.
— Procurar la integració en l'entorn social.

- De cara als pares dels infants, la seva feina consisteix a:

— Conscienciar-los de la importància i necessitat de l'educació en el temps lliure.
— Tenir contactes amb ells per a un millor coneixement dels infants, i procurar que ells coneguin el centre en els seus plantejaments ideològics i educatius, i en el seu funcionament i organització.
— Ha de tenir trobades amb ells per transmetre'ls les línies i els objectius educatius.
— Ha de vetllar perquè visquin el centre d'esplai, promovent sortides conjuntes de pares i fills, xerrades sobre temes d'esplai que tinguin incidència en la vida familiar i, amb els adolescents sobretot, promoure contactes entre els nois i els pares.
— Ha de procurar que col·laborin en tasques infrastructurals —en la mesura del possible— sigui en el manteniment, en l'administració o la secretaria, i estructurar clarament la seva participació en el centre.

El projecte educatiu

La nostra proposta educativa

Una proposta educativa des de l'Església

El nostre treball educatiu, entès com acabem de dir, ve marcat també per la condició de creients en Jesucrist. Aquesta proposta educativa és una proposta de l'Església: en l'Evangeli de Jesús es troba el model de persona i de societat que configura les finalitats i els objectius del nostre treball educatiu. L'Evangeli de Jesús esdevé el punt de referència constant de la nostra acció educativa: a l'hora d'analitzar la realitat, de planificar la tasca educativa i de revisar-la, i a l'hora de configurar la nostra utopia.

D'altra banda, en l'Església hom fa l'experiència de comunitat, que és una dimensió essencial de la persona: en ella es comparteix i se celebra la vida i la fe. L'educació en la fe, lligada íntimament amb la vida personal i col·lectiva, esdevé un punt essencial del treball educatiu.

Una proposta educativa per un país: Catalunya

El fet de pertànyer a un país determinat —Catalunya— marca igualment el treball educatiu que els seus ciutadans el coneguin i l'estimin i, per això, es comprometin a transformar-lo, a millorar-lo, és un altre aspecte fonamental de l'acció educativa.

Aquest arrelament es concreta en una sèrie de cercles concèntrics cada vegada més amplis. Convé començar coneixent, estimant i transformant la realitat més immediata: la pròpia vida, el grup, el centre, la família; obrir i eixamplar el camp d'acció al barri, al poble, a la parròquia. D'aquesta manera, poc a poc, s'arriba a conèixer, estimar i transformar el país.

Una proposta lúdica i en el temps lliure

No totes les activitats de lleure són personalitzadores: hi ha ocis classistes, per a classes privilegiades; hi ha ocis alienadors, que fan oblidar els propis

problemes i ajuden a evadir-se dels compromisos que tota persona ha d'assumir en la línia de transformar la societat en una comunitat més justa; hi ha ocis que fomenten una visió competitiva de la vida i provoquen l'individualisme.

Però el temps lliure també pot ser un temps viscut amb sentit i de manera personalitzada. Perquè no és el temps sinó la persona que ha de ser lliure. A aquesta vivència del temps lliure l'anomenem esplai. L'educació a partir del temps lliure, que és una característica essencial de la nostra proposta educativa, es fonamenta en aquesta vivència de l'esplai.

Precisament perquè fem una proposta d'educació en l'esplai, entenem que l'acció educativa ha de ser lúdica i creativa, viscuda en un ambient marcat per la festa, la celebració, la cordialitat, l'aventura i la fantasia.

No pretenem, doncs, fer una educació del temps lliure, sinó que, a través del treball educatiu en el temps lliure, volem fer una educació integral que abasti totalment la persona i doni acolliment, orientació i sentit a tota la seva vida. Això que és una finalitat de l'educació en general, té en el temps lliure un marc privilegiat per a la seva realització.

Una proposta des de l'animació sociocultural

Aquesta proposta educativa i d'incidència social i cultural s'inscriu en el marc de l'animació sociocultural.

Entenem l'animació sociocultural com un estil de treball i una orientació determinada d'aquest treball. La identitat d'aquest estil d'animació ve marcada per l'èmfasi en la participació, per l'especial atenció a les dimensions grupals i comunitàries i per un sentit globalitzador en contemplar de manera conjunta i interrelacionada les dimensions educativa, social i cultural de qualsevol intervenció. Aquesta tasca d'animació ha d'estar orientada al desenvolupament comunitari com a camí de transformació de la realitat.

Una proposta educativa comunitària, realitzada en el marc d'unes institucions concretes

La nostra proposta educativa és comunitària perquè és la comunitat formada pels pares, monitors, responsables, consiliaris, infants, joves, adults, que ha d'estar implicada en el treball educatiu en el temps lliure. De fet, és aquesta comunitat en conjunt, que ha anat descobrint, des de fa molts anys, la importància de l'educació en el temps lliure, i ha anat creant i consolidant, al llarg del temps, una sèrie d'institucions en el marc de les quals duu a terme la seva acció educativa (colònies, casals, clubs d'esplai, centres juvenils, campaments, etc.).

Una opció transformadora i alliberadora

Conscients de la nostra responsabilitat com a educadors i conseqüents amb la

nostra proposta educativa pensem que és important tenir una utopia. Unes fites per a ser viscudes, a través d'una manera de viure assajada i revisada en un procés dinàmic des de la quotidianitat.

Tots els esforços esmerçats en aquesta tasca ens ajudaran a apropar-nos a aquest ideal; cada pas, per petit que sigui, acostarà a la utopia, al mateix temps que s'anirà fent realitat el Regne de Déu.

Així doncs, oferim la següent proposta de persona, de societat i de cultura:

Una persona

- Amb identitat, compromesa en un estil de vida pel qual ha optat lliurement i conscientment, a partir de la fe en l'evangeli i dels valors que la història humana va descobrint com a creadors de persona i de comunitat.

- Interessada en un procés de construcció personal i de conscienciació progressiu i permanent.

- Crítica i reflexiva, que analitzi en profunditat la realitat que viu. Que, tot integrant-se en les condicions del seu context de vida, hi reflexioni i aporti respostes als reptes que s'hi plantegen; un qüestionament constant que meni a actuar amb sentit.

- Que se senti part de la societat i per això es comprometi en la seva millora; una societat que comença per la realitat propera i és fruit de les aportacions de tothom.

- Solidària i arrelada en la seva comunitat immediata, que dóni sentit a la seva personalitat i a la seva lluita i que s'adreci a la construcció de relacions d'igualtat amb els altres tot valorant la diversitat.

- Íntimament unida a la natura. Que cerqui, conscient de la seva vital importància per una qualitat de vida, alternatives de viure que impedeixin la seva destrucció.

- Amb un comportament auster, sabedora que no es tracta de tenir més, sinó de tenir el necessari.

- Que valori el que és gratuït.

- Que estableixi relacions profundes amb els altres, oberta a l'encontre i a compartir amb els altres, que no utilitzi els altres.

- No violenta amb ella mateixa, ni amb les altres persones, ni amb l'entorn.

- Amb salut física, psíquica i social, capaç de desenvolupar tot el potencial personal i de respondre als reptes de l'ambient.

Una societat

- Més justa i lliure que permeti i promocio i els drets i valors de la persona i l'experiència comunitària.

- En la qual tots els països i nacions tinguin una autèntica possibilitat d'estructuració social i política segons els desigs dels seus membres.

- Oberta, en la qual tots els col·lectius i comunitats estableixin lligams de cooperació.

- Que suprimeixi qualsevol tipus d'opressió i discriminació personal o col·lectiva, i que integri els més desafavorits: disminuïts, marginats...

- En la qual es reparteixi el treball, es valori la feina ben feta i es promocionin les ocupacions socialment útils.

- Del benestar, basada en la possibilitat que tothom gaudeixi d'una qualitat de vida i no en el consumisme desenfrenat.

- Que impulsi la participació i la corresponsabilitat de tots els ciutadans, que propiciï l'acompliment dels seus drets i deures.

- No violenta, que possibiliti la realització de tothom sense exclusió.

Una cultura

- Arrelada a Catalunya; una cultura que cal estendre per a possibilitar la seva continuïtat dinàmica.

- No de minoria selecta i reduïda a «patrimoni» sinó quelcom viu i en evolució constant. Que tothom tingui el dret i la capacitat per participar en la seva creació.

- Del respecte de les singularitats i la diversitat.

- Oberta a tots els valors humans i a tots els pobles.

- Amb una nova perspectiva ètica, que contempli el desenvolupament científic i tecnològic al servei de totes les persones i no dels interessos econòmics d'una minoria.

- Que aporti una visió integral de la realitat i que ajudi a la presa de consciència ecològica creant una nova ètica en la relació persona-natura.

- De la festa: aquella que esdevé expressió joiosa de significats compartits.

Una acció educativa

Aquesta proposta d'educació entesa com a personalitzadora, feta des de l'Església i des de Catalunya vol ser portadora de sentit a través de la vivència dels valors.

Es tracta d'una opció transformadora que pretén aconseguir el tipus de persona, de comunitat i de cultura que hem perfilat.

Tot això es concreta en una acció educativa portada a terme partint de la realitat, per arribar a uns objectius finals.

Des del Moviment de Centres d'Esplai Cristians s'intervé en diferents nivells per tal d'assolir aquests objectius i es treballa amb un mètode comú.

Aquesta acció s'orienta cap a un objectiu final perquè la persona arribi al ple desenvolupament de totes les seves possibilitats i, per tant, creixi en totes les seves dimensions: vital-corporal i sensitiva, afectiva, intel·lectual, ecològica, social i moral, transcendent.

Mètode en l'educació en l'esplai

El mètode que configura la tasca d'educar en l'esplai, que identifica un equip de monitors amb unes finalitats comunes i estructura l'acció a partir d'uns mateixos mitjans consisteix a:

- **Plantejar el procés educatiu:**

— Una orientació educativa que prepara i dissenya l'acció segons unes opcions compartides i assenyalades en el projecte educatiu i que completa les condicions concretes de la realitat.
— Una acció educativa feta a partir de l'anàlisi que ha de ser la pauta per dissenyar els objectius i els mitjans educatius.
— Una avaluació que és la reflexió sobre l'experiència feta, per tal de revisar-la i treure'n conclusions i per arribar a les finalitats marcades.

- **Impulsat i coordinat per un equip de monitors:**

— Que treballen conjuntament tot vivint els valors i les opcions que proposen.
— Que es formen contínuament per tal d'esdevenir tècnicament experts, renovar la seva acció educativa i créixer també ells com a persones.
— Que educa tot educant-se, tot establint un estil educatiu.
— Que dissenya i avalua l'acció educativa.

- **On es promouen les relacions de grup:**

— Com a factor de socialització, essent el grup el lloc on s'exerceixen les responsabilitats i on es prenen les decisions.
— Amb un nombre de membres variable des del grup natural al gran grup, i també variable en el nombre i l'especialització dels monitors, i segons les relacions que s'estableixen entre els seus components.

- **S'educa a través de l'acció:**

— Es té cura de tot el que intervé en l'organització: decisions, estructuració i organització dels grups, repartiment de tasques, etc.
— Es treballa de forma participativa i es viu des de l'animació i la festa.
— Es prioritza el joc, la relació amb la natura, l'entorn i la cultura popular.
— Es globalitza en centres d'interès o es treballa en tallers.
— S'adapta a les diferents edats i àrees d'intervenció.

- **Creant un clima:**

— Dins el qual la persona és el més important, on cadascú s'esforça per acceptar-se i acceptar l'altre tal com és; i on es viu l'acolliment mutu en un ambient de festa i joia.

- **Valorant la quotidianitat:**

—Aprenent a descobrir i viure les coses petites de cada dia.
—Educant els hàbits i comportaments.
—On l'horari (el temps) i el lloc (l'espai) s'ordenen en relació a les funcions humanes i, per tant, s'orienten al servei de la persona.

- **Les activitats s'emmarquen en una institució:**

— Que possibilita un tipus de relació educativa.
— Que transmet valors a través de la seva organització, normes i principis.

L'estil pedagògic

Queda configurat per diversos elements que s'interrelacionen, influenciant-se mútuament, complementant-se i matisant-se.

- **La relació educativa**, que s'ha de basar en:

— L'exigència d'una exteriorització del civisme a través del llenguatge i la conducta.
— El respecte mutu de la dignitat de cadascú.
— La qualitat que parteix de la riquesa personal, compartida en el tracte senzill.
— La sensibilitat del monitor per tal de captar i interpretar les necessitats dels nois.
— L'entusiasme per aprendre, experimentar i conviure.

- **L'equip de monitors:**

— Que comparteix unes relacions basades en la corresponsabilitat i que faciliten la participació de tots i cadascú
— Que viu el projecte educatiu que proposa als grups, comprometent-se a integrar progressivament en la seva vida els valors de l'ideari, tant individualment com col·lectivament.
— Que creix permanentment a través de la formació constant dels seus membres.
— Amb un responsable integrat dins l'equip, que realitza la tasca unipersonalment o en grup, però donant el protagonisme al grup i ajudant-lo en la seva dinamització. És qui representa l'equip o el centre davant d'altres instàncies i vetlla per l'assoliment de les fites del centre donant-li unitat d'acció i assegurant la continuïtat de l'equip.
— Amb un consiliari, que és l'adult en la fe, que acompanya els membres del grup en el seu creixement humà i cristià.

- **La inserció i cooperació en el medi**, a través de les relacions que el centre manté amb:

— La institució de la qual forma part: parròquia, col·legi, associació, etc.
— Els que acompanyen el creixement dels nois: família, barri, escola, altres grups, basant-se en la col·laboració, la comunicació i la participació, convençuts de la necessitat de complementar-se.

- **L'associació i coordinació:**

— La raó de ser de les federacions de centres i del mateix Moviment és aprofundir en la identitat comuna i afrontar junts problemàtiques similars.
— Les coordinadores de zona, locals i comarcals tenen com a finalitat augmentar la presència social, compartir experiències i avançar.

- **El perfil i la formació dels educadors**, tant des del vessant tècnic com personal:

— En la seva relació amb els altres.
— En la pròpia interioritat.
— En el compromís.
— En la funció educadora, aprofundint en la formació psicològica i social i en les diverses disciplines tècniques.

- **Una acció educativa des de diferents instàncies:**

— El propi equip de monitors, vinculat a la pràctica quotidiana, que fa el feed-back permanent.
— L'Escola de l'Esplai, que ofereix la formació reglada bàsica per a monitors, directors i animadors socioculturals i la formació permanent.
— Els grups o moviments, que ajuden a la maduresa personal i a la formació cristiana.
— Les publicacions especialitzades en temes de lleure i educació.
— Els intercanvis d'educadors, les visites, etc.

- **Basada en una concepció de l'educació** que abasta totes les dimensions de la persona (integral), que promou el canvi personal i social, transformant-se i transformant la realitat (alliberadora-transformadora), que parteix de l'acció i l'aprenentatge significatiu (activa) que s'arrela amb l'Església (creixent), fonamentada en el nostre país (catalana) i viscuda en la celebració i la festa (lúdico-creativa).

Annex 1

DIRECTORI DE PASTORAL PER ALS CENTRES D'ESPLAI CRISTIANS

Missió evangelitzadora de l'esplai

El lloc que l'esplai ha d'ocupar en la pastoral de l'Església

- **Una acció evangelitzadora i educadora**: L'activitat que l'Església realitza en el camp de l'esplai no és una simple tasca de suplència, sinó una acció que deriva de la mateixa missió evangelitzadora i educadora. L'Església es fa present en el món del lleure, responent a unes necessitats concretes de les famílies, de la societat i de la mateixa comunitat cristiana.

- **La integració en la pastoral eclesial**: La diòcesi, l'arxiprestat, la parròquia, el moviment i d'altres institucions de l'Església que realitzen una tasca d'esplai o que tenen centres d'esplai, han d'integrar aquestes realitats educatives en els plans pastorals respectius, per tal que els seus membres tinguin la possibilitat de rebre el missatge de l'Evangeli i no els manqui el suport i l'ajut de tota la comunitat cristiana. Concretament, l'esplai ha de participar de la pastoral infantil i juvenil i ha de constituir un element important de la pastoral familiar.

- **Els pares, primers responsables**: El centre o el grup d'esplai ha de tenir molt present que els primers responsables de l'educació dels fills són els pares, amb els quals ha de col·laborar sempre. Tanmateix, cal realitzar envers ells una tasca de sensibilització i desvetllament de la seva responsabilitat educativa i se'ls ha d'oferir noves perspectives i possibilitats de realitzar competentment la seva delicada i irrenunciable missió.

La dimensió evangelitzadora de l'esplai

- **En sintonia i comunió amb la Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears**: Els esplais cristians assumeixen plenament la Proposta de Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears i la fan efectiva en el marc específic i propi que els caracteritza, que és el lleure.

- **La persona, oberta al Transcendent**: El centre d'esplai és un espai de creixement personal i de formació integral dels infants i dels joves. El seu projecte educatiu arrenca del reconeixement de la vinculació profunda de la persona humana amb la Transcendència i, per tant, de la necessitat d'acompanyar l'infant, l'adolescent i el jove a viure activament aquesta vinculació. Això impli-

ca que és prioritària la tasca de fer brollar del seu interior l'energia espiritual que els ha de permetre construir-se com a persones obertes al Transcendent.

- **El sentit cristià del Transcendent**: Déu que ens estima i ens dóna Jesucrist, la seva imatge plena. Per a nosaltres, cristians, la Transcendència no significa quelcom d'abstracte i llunyà, com podria ser, per exemple, una força còsmica impersonal, sinó Déu que ens estima amb un amor totalment personal. La humanitat de Jesús és, com professem els cristians, la mediació plena i definitiva de Déu, gràcies a la qual Déu ha posat en nosaltres la seva imatge i ha volgut participar en el nostre destí.

  En Jesús, Déu i l'home han esdevingut radicalment propers, tant, que ambdós són en Jesús una mateixa realitat personal, única i irrepetible.

- **Conseqüències educatives de l'Encarnació**: Aquest fet, que anomenem el «misteri de l'Encarnació», té un seguit de conseqüències, fins i tot educatives, per tots i cadascú de nosaltres: la humanitat de cada persona no és només un conjunt d'esdeveniments físics, més o menys aplegats casualment, ni solament una cadena de reaccions físiques. La nostra humanitat, feta a imatge i semblança de Déu, té una dimensió més pregona: és una «mediació» en la qual Déu és fa present i que, per això mateix, cal reconèixer com un do i acollir en la responsabilitat. Això fa que la nostra vida, la vida de cada dia, teixida de treball, estudi i lleure, de joies i de penes, sigui tota ella el lloc en què Déu se'ns fa present i, per això mateix, el lloc de la construcció apassionada del Regne que Jesús proclamà en les seves Benaurances. D'aquí arrenca la nostra mirada sobre els infants, adolescents i joves que tenim encomanats i l'estil educatiu amb què volem treballar.

- **Jesucrist, plenitud d'humanitat**: Tal com assenyala la Proposta de Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears, «en Jesús, el Crist, descobrim la realització de les aspiracions més nobles i pregones de la humanitat». Això vol dir:

— Que es tracta de presentar Jesucrist no purament des de l'atractiu que representa com a ideal humà, sinó en tota la seva dimensió de misteri, vivent en l'Església.

— Que cal preparar els infants i joves per al coneixement i l'adhesió a la persona de Jesucrist, present en la història. I, des de l'Evangeli, impulsar-los a construir una societat i una església lliures de tota alienació.

— Que cal acompanyar el jove perquè sigui capaç de viure la Bona Nova dins del seu ambient, com llevat enmig de la pasta; protagonista, per

tant, de l'acció pastoral. És el que l'encíclica «Evangelii Nuntiandi» expressa així: «evangelitzar significa, per a l'Església, portar la Bona Nova a tots els ambients de la humanitat i renovar-la» (EN.18) (Proposta de Pastoral de Joventut, núm. 2).

— **Què significa «evangelitzar»?**: L'evangelització implica sempre un testimoniatge i un anunci de Jesucrist. Seguint el que Pau VI diu a l'encíclica «Evangelii Nuntiandi» (núms. 21 i 22), no hi ha evangelització si només hi ha «anunci» sense testimoniatge. L'anunci sense testimoniatge es redueix a mera informació verbal que no cala fons en l'ànima. El testimoniatge sense anunci pot obstaculitzar o impedir la plena comprensió de la seva significació i referència evangèliques, quedant reduït a un mer humanisme.

- **Evangelitzar responsables i monitors**: L'esplai cristià té una missió evangelitzadora envers els mateixos joves monitors i responsables, principals agents evangelitzadors d'aquest espai educatiu, als quals cal acompanyar i orientar perquè vivint, creixent i madurant com a cristians, el seu servei sigui sempre coherent amb l'esperit evangèlic.

- **Seguir i respectar els processos**: L'evangelització —anunci-testimoniatge— convé que es realitzi, però, seguint un procés educatiu que cal saber respectar. La vida humana i a l'experiència de la fe es desenvolupen i creixen com una llavor. Per això l'atenció als continguts i a l'experiència de la fe s'ha de conjugar amb l'atenció a la llibertat, les motivacions i les situacions de cada persona, de manera que progressivament brollin d'ella actituds ben integrades i significatives.

- **L'esplai cristià, una realitat oberta**: El centre d'esplai cristià està obert al servei de tots els infants, adolescents i joves, qualssevulla que siguin les diferències de cultura, raça o religió, les famílies dels quals acceptin el seu projecte educatiu i el seu ideari cristians. Tindrà, però, una especial atenció envers els més necessitats.

L'estil de l'animació al servei de l'evangelització

El sentit de l'animació en el món de l'esplai

- **Com evangelitza l'esplai cristià?**: El centre d'esplai evangelitza educant per mitjà d'un estil de l'animació que s'expressa en un estil de relacions, en un estil de vida i en un mètode.

- **Què vol dir «animació»?**: La noció d'animació comporta, sobretot, donar vida: potenciar la interioritat de la persona, la creativitat i la presa de consciència de les pròpies pos-

sibilitats: desvetllar en cada persona la joia de viure i el coratge d'esperar, preparant-la a construir-se a si mateixa amb sentit a partir dels valors de l'evangeli.

- **L'animació: estil i mètode**: L'animació, com a estil de relacions crea llaços, responsabilitat, i estimula una valoració de cadascú. Com a estil de vida suscita en la persona una obertura a la pròpia realitat i a la dels altres, per assumir-la i transformar-la. Com a mètode selecciona els recursos educatius disponibles i els organitza en un model de relació educativa i comunicativa, en una estratègia de temps, lloc, agents, processos, etc.

- **Importància educativa del grup**: El lloc més adequat per assolir els objectius de l'animació en el centre d'esplai és el grup, des d'on és possible una millor relació i comunicació educatives amb major capacitat de respondre a determinades necessitats dels subjectes (identitat, seguretat, certesa, pertinença, solidaritat), sense excloure mai la relació personal educador-educand.

L'animació com a educació en la fe

- **La fe: do i acollida**: Cal partir del fet que no es dóna una educació directa i immediata de la fe, atès que aquesta es desenvolupa en el pla misteriós del diàleg entre Déu i cada persona. La fe és un do, i per tant, la iniciativa sempre és de Déu. La resposta de la persona és l'acolliment d'aquest do des de la seva llibertat.

Ara bé, aquesta immediatesa és facilitada, sostinguda i condicionada per intervencions humanes que tenen la funció d'activar aquell diàleg i de preparar el terreny a l'acolliment del do de Déu. És aquí on se situa l'àmbit precís del que s'anomena «educació en la fe», o també «educabilitat de la fe», en el qual l'animació té un paper apropiat i específic.

- **L'esplai suscita experiències que esdevenen «missatge»**: L'animació com a estil i també com a mètode ofereix una gran contribució al camp específic de l'educació en la fe. Que el centre d'esplai educa en la fe, amb i des de l'estil propi de l'animació, significa que es fixa com a objectiu suscitar experiències que esdevinguin missatge i, que al mateix temps, cristal·litzin en actituds i accions compromeses.

- **L'esplai crea un clima per a viure uns valors evangèlics**: L'esplai té per missió, sobretot, conrear un clima que possibiliti una autèntica comunicació i una relació educatives a través de les quals la proposta cristiana trobi una base ben receptiva. D'aquí la importància de l'educació dels valors interiors, gratuïts, no comptabilitzables, la font dels quals es troba en l'Evangeli: els valors de l'alegria i de la festa, de la solidaritat i de la

pau, de la pregària i el silenci, de l'abnegació i el servei, de la fidelitat, l'amor i el sacrifici, de la coherència entre el que es diu i el que es fa.

- **L'esplai educa en la fe**: En el centre d'esplai, quan l'animació es fa i es viu des d'aquest horitzó de comunicació de l'Evangeli i d'obertura a Déu, esdevé una veritable educació en la fe, perquè omple de significat la vida de les persones i les prepara per a un diàleg personalitzador amb els altres, amb tota la creació i amb Déu-Pare revelat en Jesucrist.

Alguns trets concrets de l'animació com a evangelització

- **Acció-reflexió**: L'animació, en l'esplai cristià, parteix sempre de la vida i segueix, per tant, l'esquema acció-reflexió-acció. Són els esdeveniments de la vida i de la mateixa realitat quotidiana els que proporcionen l'ocasió per a educar. És important que els agents educadors suscitin moments de reflexió a partir de les activitats.

- **El monitor, un testimoni de vida cristiana**: En aquest sentit l'esplai fa una evangelització que és més descoberta provocada i acompanyada que no «lliçó» didàcticament impartida. L'acompanyant és el monitor que es presenta més com a testimoni i amic que com a «mestre». Els camins són diversos, però tot porta un missatge de salvació. El joc, el trobament personal, el grup, la celebració, la comunitat, etc. són camins complementaris i convergents. El criteri fonamental consisteix a desvetllar allò que els infants, adolescents i joves són capaços de viure i ajudar-los a viure tot allò que són capaços d'expressar.

- **La dimensió evangelitzadora del joc i d'altres activitats d'esplai**: El joc i la festa, entesos en un sentit ampli, i també d'altres activitats i experiències significatives com, per exemple, el teatre, l'esport, la música, la natura, esdevenen el marc concret a través del qual és més connatural d'expressarse als infants, adolescents i joves i des del qual realitzen les seves necessitats i interessos. Totes aquestes activitats i el marc en què es desenvolupen han d'esdevenir profundament educatius i autèntics mitjans d'evangelització.

- **La música i el cant**: En l'esplai, la música, el cant i el ritme, són un gran instrument pedagògic al servei de l'animació i de l'evangelització. Quan desvetllem en els infants sentiments de joia, dolor, lloança, agraïment, aquests contribueixen a donar-los un sentiment de la gratuïtat, de la bellesa i estimulen la unificació del seu jo.

- **L'educació moral**: L'esplai, com a institució educativa, no pot oblidar de realitzar també una animació i una orientació en el camp moral. Per això ha d'educar, des dels valors evangèlics i les orientacions de l'Església,

segons uns criteris clars per valorar el bé i el mal, i també la llibertat, la pau, el servei, el respecte al propi cos, la sexualitat mateixa, etc. ajudant infants, pre-adolescents, adolescents i joves a ser responsables en tots els ordres: personal, familiar, social i religiós.

L'educació dels símbols

- **El símbol desvetlla la interioritat**: Una educació simbòlica és absolutament necessària si es vol desvetllar la sensibilitat espiritual de la persona humana. Educar en els símbols suposa aprendre de veure que la realitat està com dotada d'una capacitat de suggerir i donar a conèixer significats amagats i, conseqüentment, de comprendre que les persones humanes tenen també el poder d'obrir-se a aquesta capacitat alliberadora i emplenadora de sentit.

- **El símbol desvetlla el sentit contemplatiu**: L'educació simbòlica implica el desvetllament de l'actitud contemplativa que obre l'existència humana al sentit del Misteri. Els símbols il·luminen l'interior de la persona.

- **La iniciació al llenguatge simbòlic**: L'esplai cristià ha de desvetllar, primer en els monitors-educadors i després en els infants, adolescents i joves, el sentit del símbol. El llenguatge de la fe és el llenguatge del símbol. No és possible una vivència dels sagraments sense una iniciació al simbolisme. Tanmateix la comprensió entre les persones depèn del llenguatge, no només del llenguatge de les paraules, sinó també dels gestos i dels símbols.

La proposta cristiana a l'esplai

Esplai i catequesi

- **Jesucrist, clau de volta de la nostra acció**: «La centralitat del misteri de Jesucrist és la clau de volta de tota l'acció pastoral» (núm. 2 de la Proposta de Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears). Per això, el centre d'esplai cristià no pot renunciar a la presentació de Jesucrist i a la proposta de vida cristiana.

- **Esplai i catequesi: una complementarietat**: Cal, però, no confondre esplai amb catequesi. Esplai i catequesi són dues institucions diferenciades que es complementen entre sí. L'esplai esdevé un bon complement i fins i tot un clar suport de la catequesi perquè facilita als infants un marc vital en el qual se'ls convida a viure i practicar allò que se'ls ha ensenyat a la catequesi. Pel que fa als infants que no assisteixen a la catequesi esdevé, en canvi, un temps preciós per a una primera motivació cristiana, un lloc adequat per a suscitar-los el fer aquelles coses que els portin a viure i experimentar d'una manera gratificant

tot allò que els anunciem com a cristians. Em ambdós casos, el clima de confiança i alegria, propi de l'esplai, és la millor introducció pedagògica per a la celebració i la vivència de la fe cristiana.

Trets concrets de l'animació catequètica i litúrgica

- **Moments catequètics i litúrgics**: L'activitat educativa i evangelitzadora de l'esplai cristià té necessitat d'uns moments catequètics i litúrgics, realitzats sempre en l'estil i amb el mètode de l'animació i seguint una pedagogia dels signes i dels símbols ben adaptada al marc específic i a la realitat dels seus destinataris. Sense aquests moments, l'anomenada «educació dels valors» restaria incompleta des d'un punt de vista cristià.

- **El valor del silenci i de la pregària**: El centre d'esplai ha de saber desvetllar i fer experimentar el valor del silenci i de la pregària, personalment i en grup, propiciant-ne els espais adients i l'ambientació adequada i tenint en compte les diverses edats. És des del silenci i la capacitat d'escoltar que, a través de la descoberta d'una Presència, es passa a la pregària, al diàleg i a la comunicació amb el Senyor.

- **La participació en la litúrgia eclesial**: El centre d'esplai ha de vetllar perquè els infants, pre- adolescents i adolescents connectin també d'una manera connatural amb la dinàmica de les celebracions de la comunitat cristiana on aquest està inserit, subratllant especialment el valor del diumenge i de les festes més significatives de l'any litúrgic i les pròpies de la comunitat on radica.

Alguns exemples i experiències

- **Missa d'infants i joves**: Durant el curs normal de l'any, l'anomenada «Missa d'infants», o també la «Missa de joves» —en molts llocs culminació de l'activitat setmanal de l'esplai—, preparades amb monitors, infants, adolescents i joves, i convidant-hi també els pares, són un bon instrument que ajuda a crear un estret lligam entre allò que es viu i es fa en l'esplai i la fe cristiana, en la seva dimensió comunitària.

- **Nadal i Pasqua**: El Nadal i la Pasqua són les dues festes que tot esplai cristià no pot deixar de celebrar, ajudant infants, adolescents i joves a viure el seu ric significat i a participar activament en les celebracions de la comunitat.

- **D'altres moments**: Durant les sortides o en el període de colònies cal tenir en compte, entre d'altres possibles, els següents moments catequètics i litúrgics:

— Presentació del dia, al matí, i revisió del dia, a la nit, amb la pregària respectiva.

— El foc de camp: reflexió i pregària en base a l'element simbòlic del foc.
— Exploració dels estels a la nit, i la sortida del sol a l'albada amb reflexió i cant de lloança.
— La preparació i celebració de l'Eucaristia els diumenges, festes i en ocasions significatives.
— La benedicció en començar els àpats, feta amb sentit i no de qualsevol manera.
— L'esment del sant del dia.
— La visita comentada a una ermita o església, acompanyada d'una breu pregària, etc.

- **Les celebracions jubilars**: Les celebracions jubilars amb les quals es festegen els anys d'existència d'un centre són un moment privilegiat de revisió i aprofundiment. Cal procurar que en aquestes dates significatives es reflecteixi més que mai l'esperit cristià propi del centre. Ha de correspondre un lloc central enmig de la festa a la celebració de l'Eucaristia.

Els animadors-educadors de la fe

Els responsables de l'animació de la fe

- **L'evangelització, un treball en equip**: Atès que un projecte educatiu cristià inclou la dimensió evangelitzadora, correspon a tots els dirigents del centre d'esplai, naturals impulsadors d'aquell projecte (equip de monitors, consell de pares, responsables, consiliaris) la responsabilitat de l'animació de la fe.

- **El consiliari**: L'eclesialitat pròpia dels centres d'esplai confessionals requereix el reconeixement efectiu de la dimensió específica de la figura del consiliari, la presència del qual en cada centre ha de ser, sobretot, pel fet que aquest és prevere, un signe sagramental de la comunió eclesial, especialment per mitjà del seu servei ministerial confiat pel bisbe en l'orientació teològica, espiritual i pastoral i en la celebració dels sagraments, en especial l'Eucaristia.

- **Els «animadors de la fe»**: En estreta col·laboració amb els preveres responsables de les comunitats cristianes on radiquen els centres, cal potenciar la figura d'animadors de la fe, siguin laics o religiosos, que assumeixin la responsabilitat de desvetllar i fer madurar la vivència de la fe cristiana tant dels monitors com dels infants, adolescents i joves dels centres.

- **La planificació conjunta és necessària**: La responsabilitat de l'animació de la fe comporta planificar conjuntament amb l'equip del centre els itineraris i les accions educatives necessàries perquè el projecte evangelitzador no es quedi en un enunciat abstracte.

- **L'acompanyament de la fe**: La tasca del consiliari i de l'animador de la fe és, sobretot, d'acompanyament i, per tant, no els correspon, en principi, les tasques de cap o director. Ells són aquell «adult en edat i en fe, que és vitalment present en el procés educatiu del jove, fent camí amb els mateixos joves». Ells han «d'ajudar a interrogar-se i a valorar els fets, situacions i accions en cada moment». Ells han «d'ajudar a aprofundir i celebrar la fe en Jesucrist i a viure-la confiadament» (núm. 4 de «Proposta de Pastoral de Joventut).

- **La coordinació dels consiliaris-animadors**: És necessari que entre els consiliaris i animadors de la fe dels centres d'esplai hi hagi una coordinació a nivell diocesà, de zona pastoral o també d'arxiprestat, per tal d'enfocar conjuntament els temes de fons i ajudar-se en les realitzacions concretes.

El monitor, com a jove educador-evangelitzador

- **La incorporació dels monitors al centre**: El monitor ha de ser ajudat a descobrir, des del moment mateix de la seva incorporació, que la seva tasca educativa en l'esplai demana d'anar més enllà d'una simple activitat de servei i que ha de madurar la seva generositat inicial amb l'exercici d'un mínim discerniment sobre el significat i l'abast del compromís que pren. Per això, la incorporació d'un monitor s'ha de fer, a ser possible, paulatinament. El consiliari, l'animador de la fe i el responsable del centre tenen un paper específic en la realització d'aquest acompanyament personal, per mitjà del qual el monitor ha de sentir com dirigida personalment a ell la crida evangèlica: «Aneu també vosaltres a la meva vinya» (Mt. 20, 3-4).

- **El procés d'iniciació**: El monitor ha de seguir un procés d'iniciació i maduració de la seva identitat d'educador cristià que el capaciti per al testimoniatge d'unes actituds i d'uns valors específicament cristians.

- **Uns continguts bàsics de formació**: La formació del monitor ha de tenir el compte:

— El coneixement de l'essencial de la fe cristiana, de manera que pugui vertebrar i articular sòlidament la seva vivència.
— L'aprofundiment en les motivacions cristianes i eclesials de la seva tasca educativa com a monitor.
— L'atenció al creixement espiritual dels infants, adolescents, etc. del seu centre.

- **Un temps de formació**: Cal que l'equip de monitors, juntament amb el consiliari o l'animador de la fe dediquin una part de les seves reunions, o bé una reunió periòdica, a aprofundir la seva identitat d'educadors creients, cridats a donar un testimo-

niatge cristià, a pregar junts, a revisar la vida del centre i les pròpies actituds. Un esperit de fraternitat i de comunió ha de presidir les relacions entre tots.

- **Els monitors que provenen de moviments eclesials**: La presència de monitors que pertanyen a moviments eclesials de joves o a moviments especialitzats d'acció catòlica, és un enriquiment per a la vida del centre i un ajut inestimable en la consecució de la seva finalitat evangelitzadora. El fet que sigui dins un altre moviment on aprofundeixin en la seva problemàtica de joves i cristians no els ha de fer desinteressar de la reflexió que els pertoca de realitzar com a monitors-educadors-evangelitzadors.

L'espiritualitat del monitor-educador

- **Espiritualitat i militància**: Ésser monitor d'un esplai cristià implica una forma de militància. Com a educador cristià el monitor està al servei d'una causa i d'un projecte als quals val la pena lliurar-se plenament. Això suposa creure en determinats valors i en un projecte de vida arrelat en l'Evangeli. Demana, en definitiva, una espiritualitat pròpia de l'educador que milita com a cristià en el món del lleure.

- **El trobament amb Jesucrist**: El monitor no arribarà a la confessió de Jesús com a Senyor de la seva pròpia vida si no és introduït en una experiència profunda de trobament personal amb Jesús. Des de l'atracció humana que exerceixen els trets de la personalitat de Jesús (el seu amor pels pobres, els infants, els joves, els malalts, els pecadors, la seva capacitat de vida interior, la seva lluita, el seu lliurament, el seu missatge, etc.) ha de poder arribar a la confessió joiosa que Jesús és el Crist, el Fill de Déu, descobrint així «la seva dimensió de misteri, vivent en l'Església». Aquest pas no es realitza, però, en l'isolament sinó en la solidaritat i la comunió.

- **La dimensió eclesial de l'equip de monitors**: L'equip del centre ha d'esdevenir una petita comunitat fraternal des de la qual es fa, a poc a poc, la descoberta d'allò que és l'Església, la comunió des de la qual el Crist és vivent i present en la història humana. Aquesta comunió es fa palesa, sobretot, en la celebració de l'Eucaristia, lloc de l'experiència més culminant i visible del nostre trobament amb el Senyor.

- **Els pilars bàsics de l'espiritualitat del monitor**: L'espiritualitat del monitor com a militant en el món de l'esplai s'ha de recolzar en aquests tres pilars:

— «Acció»: el punt de partença per a l'experiència de Déu és sempre el fet concret que hom viu, en el seu cas, l'acció educativa que està realitzant, la qual no ha de ser mai viscuda com un parèntesi.

— «Reflexió»: sobre el fet educatiu que està vivint i sobre com l'està vivint, de manera que l'ajudi a crèixer i madurar.
— «Contemplació:» que li permet situar tot el que viu i el que reflexiona a la llum del sentit profund que dóna l'evangeli de Jesús. La contemplació demana temps de recolliment i d'expressió explícita. D'aquí neix la urgència de la «pregària personal» i també de la «celebració comunitària».

• **Unes propostes de vivència i aprofundiment de la fe**: A nivell local, zonal o diocesà, o fins i tot supradiocesà, és necessari promoure experiències concretes que facilitin als monitors i responsables la possibilitat d'un trobament personal amb el Senyor i alimentin la seva espiritualitat: racons de pregària, lectura d'evangeli, recessos, exercicis espirituals, testimoniatges significatius, etc.

• **L'obertura i la disponibilitat en el procés de formació**: El monitor en un centre d'esplai cristià en el qual es vol educar en la fe, ha de saber des del començament que adquireix el compromís de treballar-la i aprofundir-la des de la seva situació concreta, que pot ser, fins i tot, d'indefinició inicial o de recerca. I el consiliari/animador de la fe i el responsable han de tenir en compte les diferents etapes del procés de formació, vers el qual el monitor ha de mostrar disponibilitat i obertura.

• **L'excepcionalitat del monitor no creient**: El cas d'un monitor que es defineix com a no creient ha de ser considerat com una situació excepcional i els responsables del centre han de ser conscients que pot arribar a ser profundament contradictòria amb la finalitat i els objectius d'un centre confessional. Aquest monitor ha d'assumir les possibles ambigüitats o tensions en les quals es trobarà i, en tot cas:

— Acceptarà lleialment que en una obra de cristians no hi ha d'haver res que no s'adigui a l'Evangeli.
— Haurà de mostrar sempre davant els infants o adolescents un profund i actiu respecte, que no és simplement «deixar fer».
— Manifestarà amb la seva actitud i interès que la dimensió de la fe és molt important, si més no perquè ho és per a molts d'altres i per al centre en el qual voluntàriament col·labora.

Annex 2

LA PARTICIPACIÓ DELS PARES EN EL CENTRE D'ESPLAI

Si el Centre d'Esplai té com a objectiu prioritari l'educació integral dels nois i noies que hi participen, no s'ha d'oblidar mai que la responsabilitat de la tasca educativa envers aquests nois és dels seus pares.

És important que l'educació que s'ofereix a l'esplai estigui en consonància amb allò que el nen viu a la família, i també a l'inrevés, i això només s'aconseguirà mitjançant el coneixement mutu i el treball conjunt; per tant, és molt important que els pares vegin clar que l'estil educatiu de l'esplai és compatible amb la seva manera d'entendre l'educació.

La família, els pares, han de conèixer allò que es fa en el centre, quines opcions es treballen, quins objectius es plantegen, què fan, com es comporta el seu fill a l'esplai, quina relació estableix amb els companys i amb els monitors.

Els nivells de participació

Cal, primer de tot, definir fins a quin nivell es pretén que arribi aquesta participació.

Els pares són els primers educadors de l'infant; des del moment que porten el seu fill o filla al centre, ja han optat d'una manera o altra per un tipus de centre. Per tant, és important ser conscients d'aquest fet, i no considerar mai els pares com elements aliens al mateix centre. Allò que segur que variarà serà el grau d'implicació.

En aquest sentit, es podrien distingir tres nivells diferents de participació, segons el tipus d'implicació que els pares tinguin amb el centre.

- Un primer nivell seria el que podríem anomenar «receptiu» (únicament donant resposta a les iniciatives que el centre ofereix als pares).
- Un segon, seria de col·laborar de manera més activa en algun dels àmbits del centre.
- Encara es podria establir un tercer nivell, en el qual els pares participarien en el centre com allò que són, com a adults, fet diferenciat de l'esplai d'infants.

Com a receptors

Aquest és el nivell bàsic de participació, en el qual els pares tenen únicament un paper receptiu d'allò que el centre i la seva mateixa dinàmica comporta. La iniciativa sorgeix de l'equip de monitors i els pares van donant-hi resposta.

En aquest nivell estaria la participació dels pares en les reunions informatives que el centre realitza. La finalitat

d'aquestes reunions és d'informar els pares dels objectius previstos per al curs o per a les colònies, la programació, el calendari i tots aquells aspectes que es considera imprescindible que els pares coneguin a fons.

Un altre nivell serien les activitats conjuntes de tots els infants i els pares, moments culminants del curs on allò que realment interessa és la participació conjunta de totes les famílies del centre. Aquestes activitats normalment estan preparades íntegrament pels monitors, i tenen en els nens i en llurs pares els principals receptors i protagonistes.

I per últim, la participació a través d'entrevistes personalitzades dels equips de monitors amb els pares d'un determinat infant.

Com a col·laboració en el centre

Aquesta col·laboració pot ser molt diversa i sempre pressuposa una més gran implicació dels pares en l'esplai.

Pot haver-hi una col·laboració puntual, demanant a determinats pares la seva ajuda a preparar alguna activitat concreta. També hi ha tasques de tipus infraestructural, que poden ser assumides per pares de manera més estable (portar la secretaria, el material, l'arxiu, l'administració, la biblioteca, etc.). En molts casos, alliberen determinats monitors d'aquestes responsabilitats i ajuden a garantir una més gran dedicació dels monitors a la seva tasca educativa.

També poden haver-hi col·laboracions més qualificades (en tasques de gestió, pedagògiques o de direcció) a través de diferents models que ho possibilitin. El camp d'actuació queda llavors més obert i la implicació dels pares és molt més completa i activa.

Com a adults

En el moment en què els pares participen en un esplai com a col·laboradors —entesa la paraula en un sentit ampli— és possi-ble i interessant fer un pas important en la participació dels pares en el centre fins a arribar al que anomenem tercer nivell: la seva participació com a adults.

En aquest nivell els pares vénen al centre pel seu propi interès, en el seu temps lliure. El marc de l'esplai s'obre i l'activitat del centre ja no es dirigirà únicament als infants i adolescents sinó que també hi tindran cabuda els adults. El centre ampliarà el seu camp d'acció, entrarà en la línia de l'animació sociocultural.

Les activitats amb els pares

- **Les reunions de pares**: Contemplem tres tipus de reunions: les assemblees, les reunions de petit grup i les reunions per presentar les colònies.

- **Les trobades festives**: Sota aquest nom hi ha totes aquelles activitats puntuals que tenen un to més festiu i que pretenen celebrar quelcom.

- **Les excursions i sortides**: En aquest tercer tipus d'activitats, les excursions i sortides, tot i ser més llargues, tenen els mateixos objectius que les trobades festives.

- **Les trobades de formació**: En plantejar la formació dels pares de l'esplai apareixen dues possibilitats:

— Fer una tasca puntual i discontínua.
— Emmarcar-la en una Escola de Pares.

La primera consisteix a organitzar trobades de formació esporàdiques amb un tema concret com a fons. La dinàmica pot ser diversa, com també en la segona opció, però amb la diferència que no hi ha una programació continuada que pugui englobar-se en un projecte global de formació permanent.

Possibles temes a tractar:

— El temps lliure vist des de la família.
— Les relacions entre pares i fills.
— La participació dels pares a l'esplai.
— La comunicació i el diàleg familiar.
— L'esplai i l'educació en el temps lliure.
— Els pares i els monitors com a corresponsables en l'educació d'infants.
— Les dificultats en la tasca educativa.
— L'animació de la fe en la família.
— La psicologia evolutiva: característiques de l'infant a cada edat.
— La problemàtica de l'adolescència.
— El desenvolupament de la personalitat.
— Les vivències de la parella en l'educació dels fills.
— La sexualitat.
— El càstig.
— Els mitjans de comunicació i els efectes de la TV en l'educació dels nens.
— La motivació a la lectura.
— Les afeccions dels fills.
— La droga.
— L'orientació professional.
— La discoteca i el temps lliure consumista.
— Les activitats d'estiu.
— L'educació en els valors.

Altres activitats

- **Els butlletins i les revistes**: La revista de l'esplai ha de ser un canal privilegiat de comunicació entre pares i monitors. Pot ser molt vàlid que algun pare de la comissió escrigui en la revista i participi en el consell de redacció, si n'hi ha.

- **Les diades de pares a colònies**.

- **Les convivències o colònies familiars**.

- **Les activitats en el marc del club de pares**: Tallers de tota mena, activitats esportives, concursos, jocs de saló, natura i excursionisme, visites, descobertes del barri o de la població, activitats específiques en l'àmbit d'afeccions, són alguns grans àmbits que també es poden programar.

ÍNDEX

- **EL MOVIMENT DE CENTRES D'ESPLAI CRISTIANS** 5
  Què és? 5
  Com va sorgir? 6
  Què fa? 7
  Què viu? 8

- **L'ESTRUCTURA** 11
  L'Assemblea i el Consell Directiu 11
  La dinàmica general del Moviment 14
  L'organigrama 16

- **EL CENTRE D'ESPLAI** 17
  L'esplai: un temps lliure amb sentit 18
  El monitor 19

- **EL PROJECTE EDUCATIU** 23
  La nostra proposta educativa 23
  Una opció transformadora i alliberadora 24
  Una acció educativa 26

ANNEX 1 31
  Missió evangelitzadora de l'esplai 31
  L'estil de l'animació al servei de l'evangelització 33
  La proposta cristiana a l'esplai 36
  Els animadors-educadors de la fe 38
ANNEX 2 43
  Els nivells de participació 43
  Les activitats amb els pares 44
  Altres activitats 45

TÍTOLS PUBLICATS

1. **TRAJECTE LABOR** és una cooperativa d'educadors especialitzats que pretén la reestructuració de la personalitat dels joves, a través de la convivència i la participació social.

2. **CENTRE DE FORMACIÓ I PREVENCIÓ DE MATARÓ** és una associació d'iniciativa social que actua en el camp de la prevenció i la reinserció social de joves inadaptats. Opta per acollir activament la demanda concreta de cada noi i noia que s'hi adrecen.

3. **MOVI D'A,** Moviment d'Aturats del barri de La Mina, de Sant Adrià de Besòs, és una associació que té per objectiu l'ocupació juvenil. Però no es vol limitar a ser una entitat de serveis: pretén, la integració dels joves al món laboral i a la societat on viuen.

4. **LA VOLA** és una entitat formada per mestres, biòlegs i altres professionals, que treballa en el camp de l'educació ambiental. Pretén que la societat, i en especial l'escola, participin activament en la solució dels problemes del medi ambient.

5. **FUSTALL** és una associació que treballa en la formació i en la inserció social de nois amb problemes de fracàs escolar, en atur, propers al món de la delinqüència i la drogodependència. Utilitzant la fusta com a mitjà, han constituït un petit taller de fusteria.

6. **MOVIBAIX** és un moviment educatiu en el temps lliure infantil i juvenil del Baix Llobregat. Ofereix serveis als centres d'esplai i als ajuntaments de la comarca amb un caràcter de servei públic. Treballa per augmentar la consciència ciutadana entorn de la necessitat d'educació en el lleure, i pel reconeixement social dels centres d'esplai.

7. **EDUCACIÓ D'ADULTS A LA PERONA.** Una experiència compromesa en la transformació de les deplorables condicions de vida de la comunitat gitana de La Perona, un barri de barraques recentment desaparegut a Barcelona. Un projecte educatiu plantejat com una alternativa de diàleg entre aquesta comunitat gitana i la societat del seu entorn.

8. **AULA-TALLER CRUÏLLA** es un servei que s'adreça a nois i noies dels barris barcelonins de Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona, que han deixat l'escola i no treballen, que tenen greus problemes personals o familiars i que es troben en risc de degradació.

9. **CEPA** (Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius). Associació ecologista, científica i independent, que es proposa dotar d'una cobertura tècnica els grups de base i els moviments populars que s'oposen a projectes agressius, impulsar l'educació sòcio-ecològica; i promoure la defensa del medi ambient i de la qualitat de vida.

10. **ESCOLA D'ADULTS LA VERNEDA-SANT MARTÍ** és un centre educatiu amb un projecte pedagògic i social definit: públic, pluralista i participatiu, integrat en el barri. Opta per una educació integral, activa i renovadora, i actua en la línia del que s'anomena desenvolupament comunitari.

11. **CASAL DELS INFANTS DEL RAVAL** és un servei que té com a objectiu proporcionar als nens i nenes del barri del Raval de Barcelona l'esbarjo, l'educació i d'altres condicions de vida de què estan mancats però als quals tenen dret.

12. **EXPERIÈNCIES D'ALFABETITZACIÓ.** Tres col·lectius d'alfabetització —d'Osona, Castelldefels i La Mina— posen en comú les seves experiències i hi reflexionen conjuntament. Ells entenen l'alfabetització com la dinamització d'un procés que comprèn totes les facultats de la persona i mira tant l'individu com la societat.

13. **CLUB INFANTIL JUVENIL BELLVITGE** és una entitat pionera en l'educació en el lleure en el nostre país —creada l'any 1969— que presta un servei a la societat, des del barri de Bellvitge, a l'Hospitalet de Llobregat, a través de l'educació en l'esplai i el temps lliure.

14. **TALLER ELS TRES TURONS** és una associació del barri del Carmel de Barcelona que treballa per la rehabilitació i reinserció laboral i comunitària de persones amb trastorns psíquics. Una alternativa real i concreta als manicomis.

15. **TRINIJOVE** parteix de l'intent d'un grup de joves del barri de Trinitat Vella de Barcelona d'assumir els propis handicaps de present i de futur. Una experiència de desenvolupament local a través de la promoció ocupacional, la inserció laboral, la informació i el lleure creatiu.

16. **L'ESCOLA DEL BAIX** és una escola de formació de monitors i un centre d'investigació i documentació sobre l'educació en el lleure infantil i juvenil, a la comarca del Baix Llobregat. És un fenomen pedagògic, social i cultural lligat al moviment associatiu, per un temps lliure educatiu i vinculat a la comunitat local, comarcal i del país.

17. **CP'AC,** Centre de Promoció i Gestió d'Iniciatives d'Autoocupació Juvenil de Catalunya. És un equip de joves professionals dedicats a l'assessorament en la creació de petites empreses i a la formació d'emprenedors segons un mètode propi, al servei del jovent que vol autoocupar-se creant el seu propi lloc de treball.

18. **ESCOLA DE L'ESPLAI.** L'any 1960 s'imparteix a Barcelona el primer curs per a monitors de colònies d'estiu a Catalunya i a l'Estat. És l'inici d'una Escola Diocesana que esdevindrà, el 1970, l'Escola de l'Esplai de Barcelona. Ofereix cursos d'animació sòcio-cultural i d'educació en el lleure, social i ambiental, contemplant alhora les dimensions humana i transcendent.

19. **CASAL INFANTIL I JUVENIL DE MARIANAO.** Des que, l'any 1985, el moviment de joves del barri de Marianao (Sant Boi de Llobregat) va ocupar un edifici il·legal a tall de *squatters*, fins avui, el CIJM ha desplegat una intensa activitat social: l'Esplai, el Centre Obert, l'Aula Taller, la Secció Juvenil, l'Enllaç... I segueix endavant.

20. UN MODEL D'ESCOLA DINTRE DE LA PRESÓ. L'experiència de cinc anys de treball docent a l'escola de la presó de dones «Concepció Arenal» i a la presó d'homes «Salvador Dalí», una tasca educativa ben poc coneguda i en un context marcat per una dura problemàtica social.

21. CASAL DE CULTURA DE SANTA COLOMA DE GRAMENET. L'any 1976 un grup de persones de l'associació de veïns del barri de Santa Rosa, mestres i membres de les comunitats cristianes i d'altres col·lectius, va organitzar-se per impulsar un moviment de cultura popular creatiu, participatiu i solidari, compromès en la transformació de la societat des de la base.

22. EL SERVEI COLÒNIES DE VACANCES és una entitat amb més de 25 anys d'història, amb vocació envers els infants, l'educació i la cultura. Actualment és una secció de la Fundació Institut Pere Tarrés d'Educació en l'Esplai i ofereix serveis de suport i d'infrastructura, fonamentalment cases de colònies.

23. ESCOLA D'ADULTS CONCÒRDIA. L'any 1975 sorgiren arreu de Catalunya diferents nuclis d'escoles d'adults lligades a moviments populars i d'ensenyants: un d'ells era el de Sabadell, amb les escoles de Can Puiggener i Can N'Oriac, que posteriorment s'estén a d'altres barriades, entre elles Can Deu. El curs 1989-90 s'unificaren en el Centre d'Adults Concòrdia.

24. ÀREA CULTURAL ORIOL. En el barri del Riu Nord, a Santa Coloma de Gramenet, poblat per gent de classe treballadora provinent majoritàriament de la immigració, un grup de persones desplega, des de l'any 1980, una tasca social, cultural i humanista adreçada des dels infants i jovent a la tercera edat. Amb voluntat i il·lusió de contribuir a «la construcció d'una societat més justa, harmònica i feliç».

Subscripcions i comandes:
Fundació Serveis de Cultura Popular.
Provença, 324, 3r.
08037 Barcelona. Tel. 458 30 04

En preparació

- El Safareig
- Col·lectiu de Cultura Popular de Sant Vicenç dels Horts
- Minyons Escoltes i Guies Sant Jordi de Catalunya

Moviment de Centres d'Esplai Cristians. Una realitat eclesial que ve caracteritzada pel fet de proposar un projecte educatiu en el temps lliure a través d'una institució educativa com és el **centre d'esplai**, el qual col·labora amb les altres institucions educatives: la família i l'escola. Vol contribuir a fer una educació integral que abasti totalment la persona humana i doni acolliment, orientació i sentit a la seva vida

SERVEIS DE CULTURA POPULAR
fundació cultural